

تأثیر عوامل مختلف در انگیزه دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد

پریسا گرانسایه
سجاد ازغندی راد
کبری نوروزی

مهندسی مواد و متالورژی، کارشناسی، parisa.geransayeh@gmail.com
مهندسی مواد و متالورژی، کارشناسی، sajjadazghandi74@gmail.com
مهندسی مواد و متالورژی، کارشناسی، kobra.noroozi@yahoo.com

چکیده:

باتوجه به اینکه، دانشجویان مهندسی بعضاً در طول دوره کارشناسی یا ارشد بافت تحصیلی ناشی از عوامل مختلف بیرونی و درونی مواجه میشوند، برآن شدیم تا با طرح پرسش نامه و نظرسنجی از بخشی از دانشجویان دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد مواردی از این عوامل را بیابیم، و با استفاده از پیشنهادهای دانشجویان و اساتید محترم دانشکده و ارائه ی راهکارهای مؤثر بتوانیم بخشی از این عوامل را ریشه یابی کرده، برای این منظور از تعداد ۱۴۰ نفر از دانشجویان کارشناسی دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد با محوریت تأثیرگذاری عوامل مربوط به دانشجوی، مرتبط با استاد، مرتبط با محیط و فضای آموزشی و مربوط به درس نظر سنجی به عمل آمد. در پایان و در نتیجه تفسیر داده ها عوامل کاربردی نبودن برخی دروس، سبک تدریس استاد و وجود مشکلات شخصی بیشترین سهم را در کاهش انگیزه دانشجویان به خود اختصاص دادند.

کلمات کلیدی: انگیزه، پرسش نامه، افت تحصیلی

طرح مسئله و روش تحقیق:

انگیزه در لغت به معنای آنچه کسی را به کاری برانگیزد یا عاملی محرک در فعالیت های افراد باشد و یکی از مهم ترین عوامل پویایی و پیشرفت در هر جامعه ای میباشد به همین دلیل برآن شدیم که دلایل کاهش انگیزه تحصیلی را شناسایی کرده تا شاید بتوانیم راه کار مناسب در جهت رفع آن ارائه دهیم.

برای شروع پروژه ابتدا تعداد ۲۰۰ عدد پرسش نامه بطور تصادفی بین ۲۰۰ نفر از دانشجویان دانشکده مهندسی دانشگاه فردوسی مشهد پخش گردید. در طراحی این پرسش نامه ها سعی بر این بود تا کمترین وقت از پاسخ دهندگان صرف پس از جمع آوری پرسش نامه هاداده های آنها داشته بندی شود در جدول مربوط قرار گرفت.

پرسش نامه:

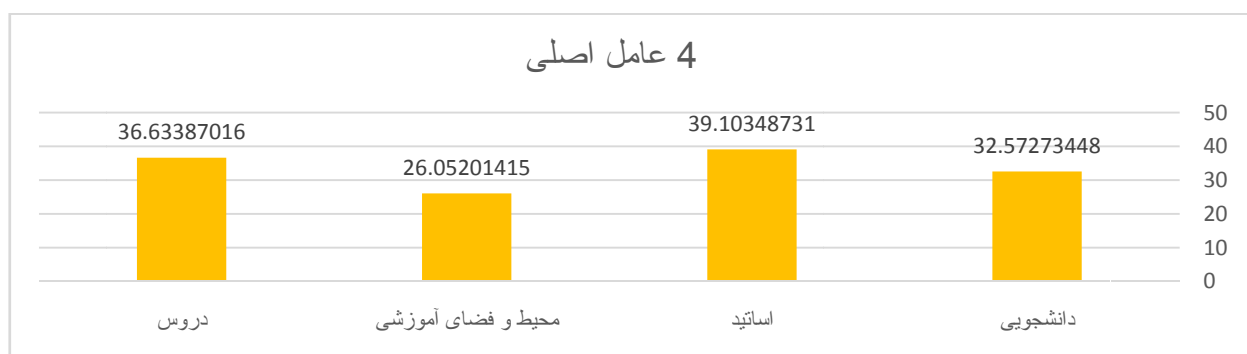
سؤال اصلی این پرسش نامه، هریک از موارد زیر تا چه حد در کاهش انگیزه تحصیلی شما تأثیر گذار می باشد، بود که عوامل مذکور در پرسش نامه این مقاله در ۴ بخش کلی طراحی شده است:

بخش اول با عنوان عوامل مرتبط با دانشجو شامل پرسش هایی در ارتباط با مشکلات شخصی، مشخص نبودن هدف از تحصیل، عدم انتخاب واقع بینانه و صحیح رشته تحصیلی و کاهش اخلاق حرفه ای بین دانشجویان می باشد. بخش دوم با عنوان عوامل مرتبط با استاد شامل پرسش هایی در ارتباط با اخلاق حرفه ای و تعامل با دانشجویان، سبک تدریس و دانش و تخصص می باشد.

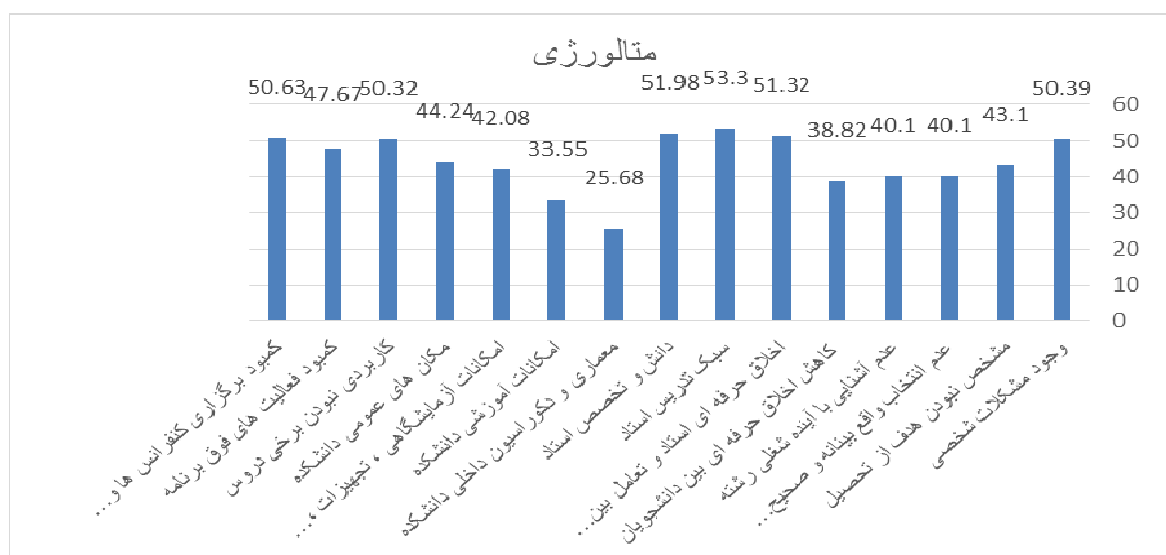
بخش سوم با عنوان عوامل مربوط به محیط و فضای آموزشی شامل معماری و دکوراسیون دانشکده، امکانات آموزشی، امکانات آزمایشگاهی و تجهیزات و مکان های عمومی دانشکده می باشد.

و بخش آخر با عنوان عوامل مرتبط با دروس شامل کاربردی نبودن برخی دروس، کمبود فعالیت های فوق برنامه و کمبود برگزاری کنفرانس ها و بازدید های صنعتی می باشد.

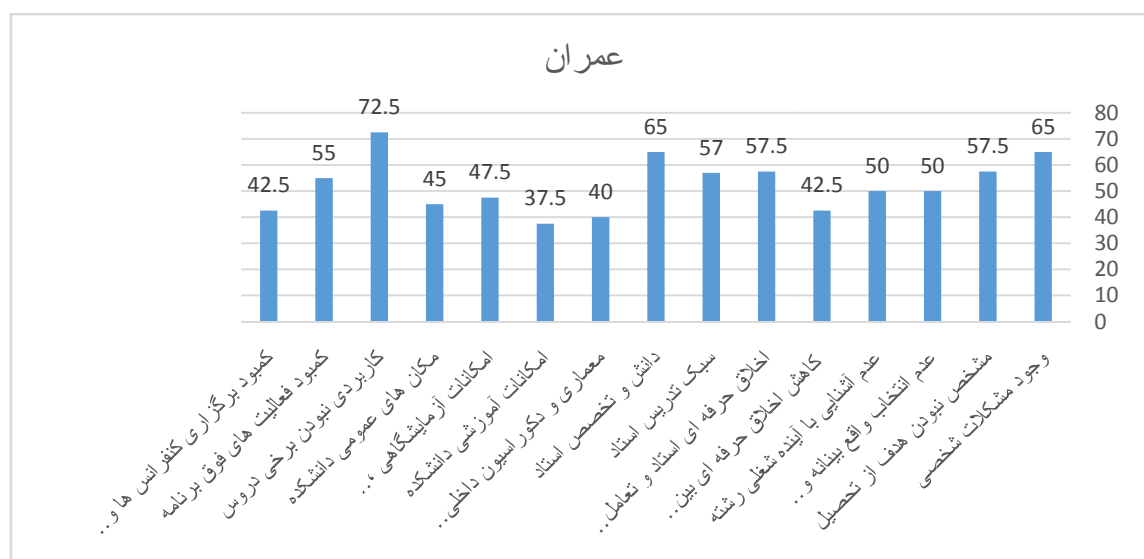
و در نهایت بخشی برای پیشنهاد های دانشجویان جهت استفاده از دیدگاه آن ها در بهبود عوامل اثر گذار در کاهش انگیزه در نظر گرفته شده است. در این مقاله جداول بکار رفته از نوع نمودار میله ای بوده و داده های موجود در آنها میانگینی از داده های بدست آمده ی پرسش نامه هاست. (پرسش نامه در ادامه آمده است.)

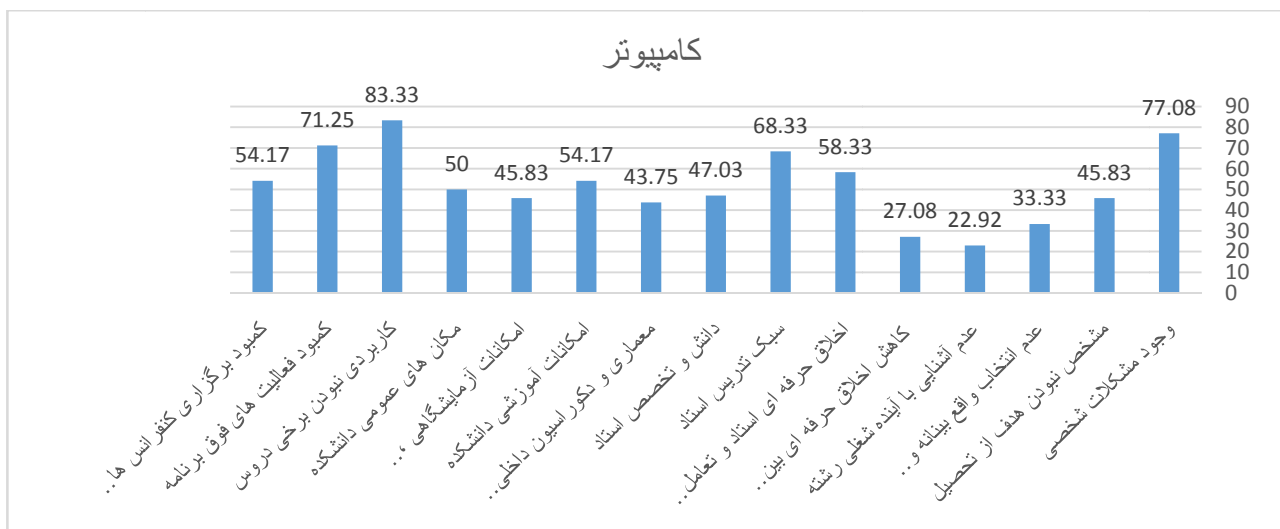
نمودار (۱) این نمودار برای کل دانشجویان کارشناسی که تعداد آن‌ها ۱۰۹ نفر بوده از رشته‌های مواد و متالورژی، عمران، صنایع برق، مکانیک، کامپیوتر و مهندسی شیمی ترسیم شده به صورت کلی برای ۴ مورد اصلی، مورد بررسی ترسیم شده.

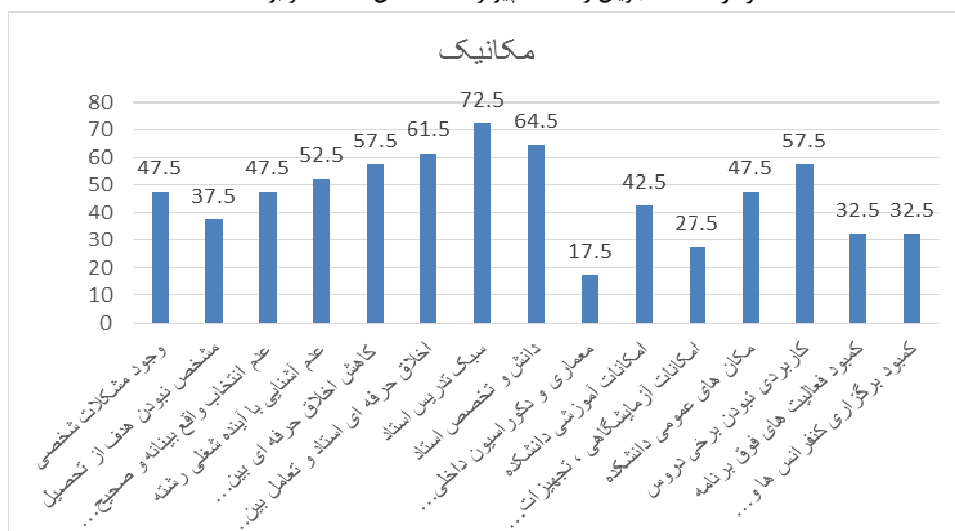
نمودار (۲) دانشجویان رشته مهندسی مواد و متالورژی که تعداد آن‌ها ۳۸ نفر بوده است.

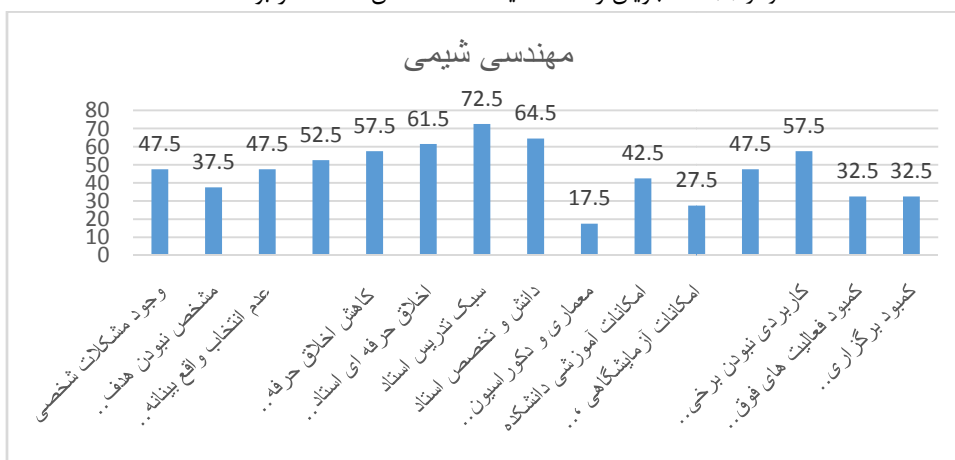
نمودار (۳) دانشجویان رشته عمران که تعداد آن‌ها ۱۰ نفر بوده است.

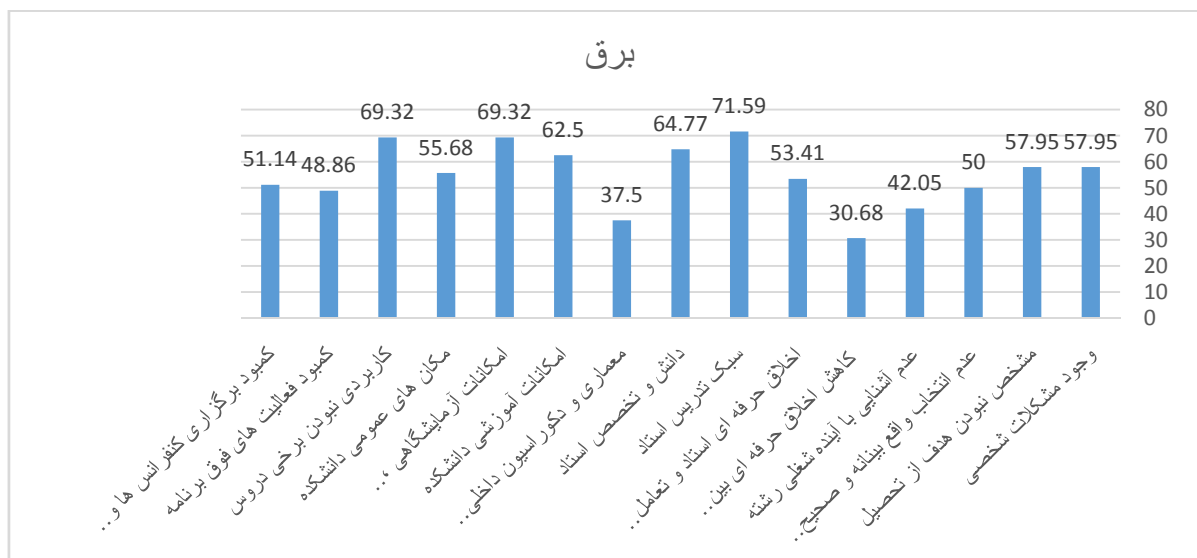
نمودار (۴) دانشجویان رشته کامپیوتر که تعداد آن ها ۱۲ نفر بوده است.

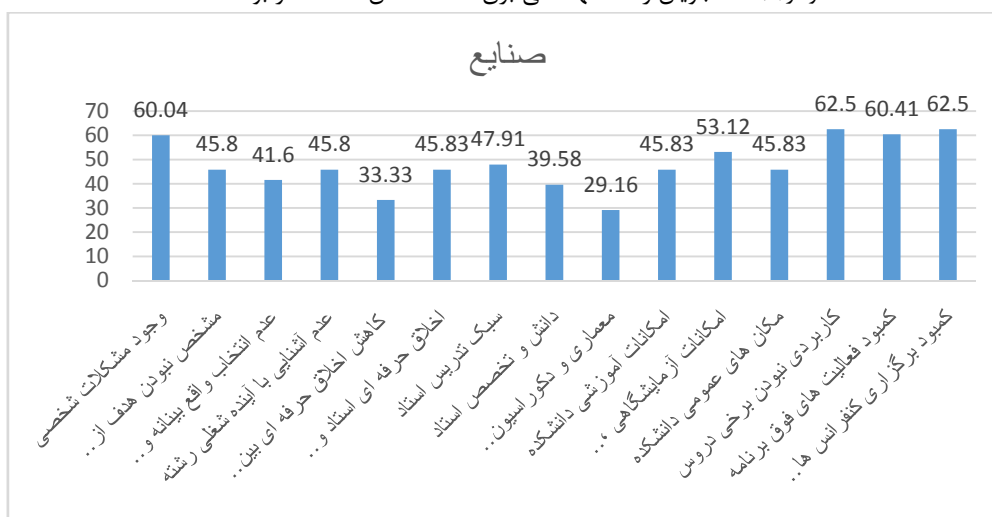
نمودار (۵) دانشجویان رشته مکانیک که تعداد آن ها ۱۱ نفر بوده است.

نمودار (۶) دانشجویان رشته مهندسی شیمی که تعداد آن ها ۶ نفر بوده است.

نمودار (۷) دانشجویان رشته مهندسی برق که تعداد آن ها ۱۱ نفر بوده است.

نمودار (۸) دانشجویان رشته مهندسی صنایع که تعداد آن ها ۱۴ نفر بوده است.

مقطع:	رشته تحصیلی:	سال ورودی:	نام و نام خانوادگی (اختیاری):
			نوع اسکان: منزل شخصی ☐ خوابگاه ☐ جنسیت:

نمونه پرسش نامه:

در پرسشنامه پیش رو برآنیم تا عوامل مؤثر بر انگیزه دانشجویان را جويا شويم. از شما دانشجو محترم تقاضا می شود تا در این راه با ما همکاری کنید.

۲۵-۰	۲۵-۵۰	۵۰-۷۵	۷۵-۱۰۰	هر یک از موارد زیر تا چه حد در کاهش انگیزه تحصیلی شما تأثیرگذار می باشد؟	
				وجود مشکلات شخصی (نبود پشتکار، برنامه ریزی، امکانات مادی و معنوی...)	عوامل مربوط به دانشجویان
				مشخص نبودن هدف از تحصیل	
				عدم انتخاب واقع بینانه و صحیح رشته تحصیلی	
				عدم آشنایی با آینده شغلی رشته تحصیلی	
				کاهش اخلاق حرفه ای بین دانشجویان	عوامل مرتبط با استاد
				اخلاق حرفه ای و تعامل با دانشجویان (وقت گذاشتن برای دانشجو، عدالت...)	
				سبک تدریس (نحوه تدریس، برگزاری...)	
				دانش و تخصص	عوامل مربوط به محیط و فضای آموزشی
				معماری و دکوراسیون دانشکده	
				امکانات آموزشی (کلاس ها، صندلی ها، تخته، صندلی...)	
				امکانات آزمایشگاهی، تجهیزات، فضای آزمایشگاه، امکان دسترسی...	
				مکان های عمومی دانشکده (کتابخانه، سالن مطالعه، سایت کامپیوتر، نمازخانه، سلف...)	عوامل مربوط به دروس
				کاربردی نبودن برخی از دروس	
				کمبودفعالیت های فوق برنامه (کار های تیمی، ارائه های شفاهی، فعالیت در انجمنها ها...)	
				کمبودبرگزاری کنفرانس ها و بازدید های صنعتی	

بحث و نتیجه گیری:

همانطور که در نمودارهای بالا مشاهده شد تأثیر هریک از عوامل برای رشته های مختلف متفاوت است. اما عوامل تأثیر گذار مشترک نیز بین رشته های مختلف مشترک است.

همانطور که در نمودار شماره ۹ مشاهده میشود وجود مشکلات شخصی تقریباً در همه رشته ها مورد اول تأثیر گذار در انگیزه می باشد و درصد آن در دانشجویان رشته کامپیوتر بیشتر است.

هریک از عوامل در رشته های مختلف دارای دلیل های متفاوت است که در زیر به مختصر هر عامل در رشته های متفاوت مورد بررسی قرار گرفته است. سه عامل بعدی که شامل مشخص نبودن هدف از تحصیل، عدم انتخاب واقع بینانه و صحیح رشته تحصیلی و عدم آشنایی با آینده شغلی رشته تحصیلی تقریباً به یک میزان تأثیر گذار بوده که بیشتر ریشه در دوران دبیرستان دانشجویان دارد که در ادامه به ایده هایی برای رفع آن ها داده شده است از جمله افزایش رابطه دانشگاه با دبیرستان ها که نتیجه آن تصویر سازی درست از دانشگاه و رشته های تحصیلی بین دانش آموزان است. همانطور که مشاهده می کنید این موارد بیشتر در رشته هایی دیده می شود که بین دانش آموزان فقط به دلیل شهرت آن ها انتخاب می شوند و نه با آگاهی کامل از رشته و استعداد و علایق خود.

عامل تأثیر گذار دوم سبک تدریس اساتید است، با این که اساتید محترم آگاهی بسیار خوبی از درس خود دارند اما گاهی در انتقال مطلب و تدریس آن ضعیف عمل می کنند که باعث دور شدن دانشجو از درس شود و این خود باعث انگیزگی می شود، در صورتی که شاید با گذاشتن دوره های آموزشی برای روش های تدریس نوین به استاد با هزینه ای اندک این عامل را از بین بر.

عامل سومی که در انگیزه متأثر بوده است کاربردی نبودن بعضی از دروس است که این عامل می تواند ناشی از آشنا نبودن دانشجویان با کاربرد دروس می باشد که با کمک استاد و بازدید های مرتبط با درس آن را از بین برد یا اینکه گاهی نیاز به تجدید نظر در دروس ارائه شده است. عوامل دیگری نیز مورد بررسی قرار گرفته است برای انگیزه که همانطور که مشاهده می کنیم سهم کمتری نسبت به دیگر عوامل دارند که به مختصر راه هایی در جدول زیر برای از بین بردن آن ها ارائه شده است.

ردیف	عامل	درصد	راه حل های پیشنهادی
۱	وجود مشکلات شخصی	۴۲.۴۶	راه اندازی اتاق مشاوره اجتماعی، تحصیلی و روان شناختی در دانشکده-
۲	کاربردی نبودن برخی دروس	۴۱.۶	بیان دروس به گونه ای که دانشجو فهم بهتری نسبت به کاربرد دروس پیدا کند، تبیین اهداف هردرس در ابتدای تدریس آن توسط استاد و کاربرد های آن
۳	سبک تدریس اساتید	۴۰.۸۳	برگزاری دوره های آموزشی برای اساتید و آشنایی با روش های نوین تدریس
۴	استاد و تعامل با دانشجو	۳۸.۳۴	
۵	دانش و تخصص استاد	۳۸.۱۴	جذب نیروهایی با دانش قوی
۶	کمبود فعالیت های فوق برنامه	۳۴.۶	بها دادن به تشکل های علمی-دانشجویی
۷	کمبود فعالیت کنفرانس و بازدید	۳۳.۶۲	
۸	عدم انتخاب واقع بینانه رشته	۳۲.۸۹	تعامل بین دانشگاه و دبیرستان
۹	مشخص نبودن هدف از تحصیل	۳۲.۵۹	مشاوره
۱۰	مکانهای عمومی دانشکده	۳۲.۳۴	توجه و رسیدگی به امکانات مکان های عمومی
۱۱	امکانات آزمایشگاهی	۳۰	
۱۲	معماری و دکوراسیون	۲۹.۹۶	
۱۳	عدم آشنایی با آینده شغلی	۲۹.۵۷	مشاوره، ترسیم روشن آینده رشته تحصیلی
۱۴	کاهش اخلاق حرفه ای بین دانشجویان	۲۸.۳۵	برگزاری دوره های آموزشی برای آشنایی با رفتار دانشجویی
۱۵	امکانات آموزشی دانشکده	۲۷.۱۹	سیستم های سمعی و بصری کلاس ها